

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za Trst vse leto gl. 2 kr.— zusaaj Trstu po pošti vse leto „ 2 „ 40
 „ „ „ polu leta „ 1 „ 20
 „ „ „ četrt „ „ 70
 Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadne trispodne vrste:
 8 kr. če se tiska 1 krat
 7 „ „ „ 2 krat
 6 „ „ „ 3 krat
 Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvederu pri g. Bertoliniu, v okolici: Na Opčinah v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Barboli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sancin M. Magdaleni zg. J. Ježu. Naročnina in vsa pisma naj se pošiljajo uredništvu v Trstu.

Glasi slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

Vabilo na naročbo.

Z prihodnjim mesecem stopi naš list v zadnje četrto leta, vabimo vse one čestite naročnike, kateri še niso naročnine plačali, naj to brzo poravnajo, kajti mi ne moremo zraven vsega trudnega dela še materijalne škode trpeti. Nekteri so še za vse leto dolžni; ker se vedno nadujemo, da bodo plačali, zato jih tudi ne nadlegujemo. Naš list, kateri nam je v Trstu tako potreben, kakor ribi voda, lahko bi bil tednik, ali naši premožnejši domorodci se malo menijo za list, kateri moramo imeti, ako hočemo napredovati in si obdržati važno položje na slovanski Adriji. Treba je, da vzajemno delamo, zatoraj pa je treba tudi nas tržaške Slovence podpirati, ker imamo različno položje od drugih sosedov mile Slovenije. Tu nas tlači lahonestvo, renegatstvo in korupcija. Mi teško ledino orjemo, ktera obilo sadu obrodi, ako jo dobro obdelamo.

SLOVANSKI KOLEDAR.

Vsaka stvar mora biti v svojem času izvršena, vsak se ravna po ugodnosti, da mu služijo pripomočki v dosego namena in pregovor pravi: „Železo se kuje, kadar je vroče“. Za svoj dobiček pregledava kmet pratiko, da pogodi, kedaj izroči zemlji plodno seme, da mu stotero obrodi. Pred nami leži štiristoletni koledar, v njem nahajamo polo za polo zlo naroda, sužnost, klanje, požiganje in rop. Hudo so začrtane nekatere letnice, številke nam kri v glavo silijo, ker se skoraj ne more preračunati ogromnih žrtev uropanih svobode. Posamezne točke vabijo zaroto narodnjaku na ustnice, roka krčevito potiplje znamenje skelečih ran, ktere je ptuj jarem povzročil štiristoletnega robstva, krvavi dnevi so zaznamovani z rudečimi črkami leta in leta do današnjega dne. Žalostno stanje, razkosani narod je brez pomoči, brez podpore ginol in gnojil sovragu z lastnim životom rodovitno zemljo. Kedaj pride ugoden čas? zdihovali so naši pradedi? bode le to na veke trajalo? Prebirajmo dalje strani slovanskega koledarja, ah! daleč je še, vzklikne tesnoprni stavec, jaz ne učakam ugodnega časa, ko bode moč zlomljena sovragu; prokleta nesloga, ti si

Slovanstva prokletstvo; srečni časi, ko bodo naši potomci vživali sad zaželjene svobode. Ne dvomi Slovan; zdaj je čas, v nesreči se prijatelj spozna, pravi pregovor; spoznajmo tudi mi, da smo slovanski rod, da smo vsi otroci ene matere, ene matere krvi. Združimo se mala slovanska plemena, naslonimo se na močnejša, podpirajmo male oddelke velike družine; zdaj je ugodni čas, ne zamudimo ga.

Slovinci smo ostali zadnja in prva straža proti grmanstvu, na okopih stojimo, malo nas je, pa smo jaki, ne damo se upogniti, niti preslepariti ptujcem, spoštujemo svetinje naših očetev, do tukaj, kličemo severnim sosedom neslovanskega naroda, tukaj je naš Rubikon, Drava naj bode vam meja, ne segajte v naše imetje. Zgodovina, ki vsekane črke v svoje kamnite bukve utiska, ima dovolj prostora za veliki narod, ktere ga je ko listja in trave, ajemu je prihranjen zlati oddelek večne knjige, kakor velevala slovanski koledar.

Bližajmo se Slovani, posebno inteligenca, učimo se pridno naših bratov narečja, oni se bodo učili našega, umeli se bomo, izcimi se sredstvo, ki bode vezalo zapad in vshod.

Slovinci, naslonimo se na jug, tam do bomo močno zaslonbo, Hrvatje in Srbi bodo nam v pomoč močna rezerva, ki nam obstanek zagotovi.

Ne poslušajmo strupenega jezika tretjega, kateri nas je leta in leta dražil, da se je nesloga vedno širila; Slovan je sejal, ptujec je žel, on je delal, oral in sovrag našega naroda vžival koristi, ktere so iz naših žuljev izvirale.

Poglejmo slovanski koledar, ugodne čase nam kaže list za listom, na delo dokler se dani, da bode izvršeno, ko solnce zatone in hladna noč počitka po mučnem delu nastane starim bojnikom za svobodo zlatno.

Na delo, oj Slovani; da nas potomci na gomili hvaležno obišejejo in poljubijo prah naših kosti, ktere so bile narodu posvečene. Na duševni boj, v ugodnem času, zedinimo se, spoznajmo se, roko Čeha naj stisne Dalmatince, bratovsko ljubezen naj pečati severnemu bratu iz ledenih ravnin duševna vez, veriga močnih udov naj se kuje okrog močnega lipovega debla. Zdaj ko topovi na jugu grmé, ko odmeva jek v skalnate robo-

ve, nekdanjo last naših očakov, zdaj ko jarem na kose z ramenov pada, objemimo se prisegajoc: Brat z bratom, zob za zob in glava za glavo. Sloga naj bode geslo in napredek talizman v boljšo prihodnost. Odprimo zadnje strani koledarja, pogledjmo z veseljem v prihodnost. Vi mladeniči, kateri se pripravljate in šolate, da bodete duševno oboroženi stali narodu na braniku, podvojite prid in trud, domovina bode vas potrebovala, mi bomo z mirnim srcem legli k pokoj. Storili smo po svojih močeh, branili smo na desno in levo očetnjava, z mirnim srcem zatismo oči, ugodni čas smo privabili, prokletstvo ne bode nad nami vladalo več.

Ugodni čas posveti v srca trdovratnežem, zaspancem na narodnem polji, utisne jim oralo v roke, omeči srca izneverjenih uskokov, in uniči izdajice lastnega naroda, da zasije Slovanu zlati dan; to kaže štiristoletni slovanski koledar.

Glavna šlibra.

Ta beseda se je čula pred nekterimi leti, vendar pa ni še dolgo od onega časa, ko so vola za rep vpregli in se je moral plačevati davek od svojega življenja, to je od svoje glave. Ali je koroški Nemec z dvema in več guži moral večji davek od svoje glave šteti, tega ne bomo preiskavali. Glavni predmet naj bode pretirani davek, kateri naj plačuje ubogi kmet, ki redi vso državo. Pred tridesetimi in več leti je živela Avstrija še po „purgarsko“, ugajali so davki, o prikkladih se ni čulo in kmet je vže na pamet znal, koliko bode plačal, bukvic ni poznal, tudi ne njih vredbe, ktera mu določuje davek od svojega posestva. Leta 1848 in 49 so vtisnili prvi pečat doklad v davkarske knjižice in potem je postala stvar leta 1859 vže epidemična. Pobirala se je vojna doklada z rado, da i ona po izvršenju vojne zgine; a žalibog, ni zginola, temveč temu so se pridružili še drugi naraščaji, katerih kakor državni stan kaže, ne bode mogoče nikdar ugonobiti. Ako pregledamo avstrijsko statistiko ministerstva poljedelstva, nahajamo tu se številkami dokazano, da je stanje kmeta od leta do leta slabše. Provincijalni vladni listi imajo rubriko dražbe tako polno, da se kaj takega naši stari ne bi bili nikdar

mislili, vse gre na boben, davki pojedajo vse, na Dunaji pa se dobro živi, uradnikom ne pobije toča, slana jim ne škoduje suša ne vzame tam, kjer zlate kite na suknaš paradajo. Ministerstvo pade, gre v pokoj in vleče morda za malo mesecev svoje službe mastno pokojnino. Čez noč se za zeleno mizo določi: Avstrija mora imeti močno brodogradnjo, da brani obale in trgovino v ptujih deželah, treba je oklopnic oboroženih z največjimi topovi; to stane milijone, davek se mora povikšati.

Kaj naglo se nekdo zmislil: vojaštvo mora biti drugače oblečeno, bele sukne niso več dobre, avstrijska armada mora imeti črne sukne, konjiki rudeče hlače, pokrivala raznim oddelkom in orožji se morajo prenaraditi, vse to stane milijone; tako gre dalje na Dunaji.

Topovi stari ne veljajo ničesa več, treba je novih, k sreči je znašel general Uhatius jeklenobronaste, kateri so tudi prav izvrstni; stali so milijone in še dalje veliko porabijo, če tudi se pri vsej skrivnosti še kedo najde, kateri izda ptujim vladam plane in skrivnosti orožja. Ubogi davkoplačevalci, posebno kmet, ki ne more živeti niti umreti, vse mu požro davki, davki, zdaj te hočejo še razveseliti z *glavno štibro*, to je davek od glave ali osebe.

Poiščimo vzroka, zakaj v Avstriji vedno dolgovi raste in se davki množijo. Glavni vzrok je, ker gospodarji manjšina nad večino, to je tista klika, ktera ne gleda na blagostanje Avstrije in njenih narodov, ampak na gospodstvo. Da se pa taka vladajoča stranka more na površki držati, treba je, da si kupi časnikarstvo brazznačajno židovsko, vradnikom zažuga zatajiti svobodno mišljenje, da se to doseže, treba je denarja. Volitve na Českem ob znamenitem Chabrusa, ko je vladna stranka kupavala grajščine, da je zmaga v velikem posestvu ter tako napravila na videz večino v zboru. Ozrmo se na Kranjsko, kjer se smejo volitve v trgovinsko zbornico imenovati *briske volitve*, ne svobodne.

Osodepolni krah, kateri je leta 1873 o svitu dunajske razstave v pravem času prišel, da je pokazal spričevalo uboštva na duhu dunajskih kolovodjev, krah, kterega je zakrivila vlada, ker ni židovskih bank in drugih železniških podjetij nadzorovala; videlo se je v Ofenheimovi pravdi, kako in koliko se je sleparilo, kake osebe so bile vpletene v ta sleparski švindeli. *Glavna štibra*, tako si misli ministerstvo, odvrne primanjkljaj, mi odločno odgovarjamo, da ne, ampak le federalistično ministerstvo utegne še zboljšati avstrijske finance, zadovoljiti narode in ne pritiskati na steno Slovana, ki nosi celo breme Avstrije. Ne bode treba potem grabiti tonečej Avstriji za slamnate bilke *glavne štibre*, ne bode treba doklad na vsako stvar, dispazicijons fonda ne bode potreba, ker federalizem ne pozna terorističnih pripomočkov, ne podkupa državljanov, da za denar puhlo slavo pojó proti svojej volji, federalizem ne bode pritiskal na uradnike, kateri bi morali svoje prepričanje tajiti in

služiti slepo gospodajoči kliki. Državni poslanci federalističnih principov naj tirjajo, naj ministerstvo odstopi, le ako to ministerstvo pade, in se novo sestavi iz mož pravice vseh dežel, kateri niso gospodoželjni, ntrdi se naša država in okrepi.

Ako pa to še dalje traje, spodje jo oni črv, kateri jo zdaj vničuje in to je samovoljno gospodstvo, one stranke, ktera ne gleda na večino državljanov, ampak jo umetno z novci ubogih davkoplačevalcev vzdržuje za nekoliko časa; kmalo nastane doba, ko tudi tega ne bo več mogoče, ker preobilni davki vse podslombe podró.

Ako se *glavna štibra* ali osobni davek vpelje, bode naša država edina na svetu mej izobraženimi narodi in državami figurirala, da se bode na zadnje še za pajčevina držala.

Dispazicijonsfond, kateri požre vsako leto toliko tisoč, služi temu, da se hujska po židovskih časnikih na Slovane, ter tako v državi sovrašstvo širi. Dan danes se bije boj za življenje, drug če drugega podjarmiti, zdaj je na vrsti Slovanstvo, ktero ima največ sovražnikov naravnih in z novci kupljenih, pa pri vsem tem napreduje Slovanstvo, raste drožju enako, osramoti vse ovire in zapreke, ker hodi naravno pot, ktero mu je odločila narava. In ako dunajski kolovodje še zadnjo betvico v roke vzamejo in se hočejo še z glavno štibro okoristiti na škodo Slovanstva, jako se motijo. Iz daljnih pokrajin doni mogočni stój, to velja vsem, krutemu barbarju Turku, oholemu Madžaru, pohlepnemu Lahonu, zaničevanja vrednemu Nemčurju in domačemu renegatu, kakor tudi neznosnemu kopiletu, ki se zove *glavna štibra*. Uboga država, katero vlada stranka strankarstva, otresi se nesreče, ki ti preti, poišči si kolovodij, kateri bodo znali tudi brez *glavne štibre* državni voz voziti.

Dopisi.

Iz tržaške okolice 9. settembra.

Častiti Urednik!

Jaz menim, da vam ne bo žal, če vam tako po domače nekaj oklobasam, in pišem to, kar mi pero dade. Popredno pa začnem, vas morem nekaj poprositi: Ne gledajte na moje pisanje; jaz znam le ono slovenščino, ktero me je moja ranjca mati navadila. Rojen sem v tržaškem predmestju, ali moja mati in moj oče sta živela še po stari šegi, to je, sta spoštovala svoj narod, mandrijarsko obleko svojo vero, nista bila, kakor današnja mladost, ki je zatajila svoj narod, svojo obleko, svoj jezik, svojo vero. Zdaj nekaj od moje osebe; jaz nisem ni star ni mlad, ni bogat, ni ubog, berem „Edinost“ in druge časnike, ki mi v roke pridejo. V „Edinosti“ se učim jezik, z drugimi časniki pa delam, kakor čbela, vzamem, kar mi bolj prav stoji.

Častiti urednik, ali ste šli kakšen krat se sprehajat po naših predmestnih kontradah? Da. Ali vam ni palo pred oči, kar meni vsak dan pade, to namreč, da so naše

kontrade še hujše držane od čiske dežele? Nemamo vode, nemamo svetlobe, nemamo cest, nemamo šol, nemamo cerkev; s kratka: le to smo na svetu, da davke plačujemo. Jaz vem, da vsega tega smo sami krivi, ker nemamo človeka da bi za nas govoril. Poslanci iz okolice, izvan Nabergoja, malo govore, nekteri se bojé zamere.

Čitalnice bi bile lahko dosti dobrega storile, ali pri nas ni duha složnosti, preveč je pijanosti, in igra.

Vaš list je pisan v previsoki slovenščini, naši poitaljančeni mandrijarji ga dobro ne umejo. Kadar premišlujem sam med sabo te reči, žalost me popade. Talijanščina se je zatrosila med nas, in z talijanščino gine poštenje, zmernost, in slovanski duh.

Za zdaj naj vam bo to dosti, če vam bo vseč, vam za vsak list nekaj načrkam. (Prosimo. Ured.) Z Bogom.

En predmesčan.

V Vipavi 9. septembra.

Vsacega očara lepa vipavska dolina se svojimi holmci polnimi vinogradov, kateri dajó obilo božje kapljice rumenega vina. Napredek v vipavski dolini pa mora narodnjaka še bolje razveseliti, od leta do leta je vedno boljše. Otroci pozdravljajo ptujce lepo, mej tem ko po tržaški okolici in drugod pri cesti za vozom tekajo in solde prosijo, v vipavski dolini tega ne zapaziš.

Vinorejska šola na Slapu pod vodstvom vrlega g. R. Dolenca napreduje čudovito, to smo videli v razstavi v Vipavi na Mali šmarni dan. Lepi mični slovenski napisi so vabili prijazno v prostore, kjer je bilo okusno razstavljeno grozdje in vino za pokušanje. Grozdje je bilo v lepih predalih okusno položeno, z slovenskimi napisi vse, sleherni se je čudil, da se dá v domači zemlji ptuja trta tako dobro vravnati in tako okusno grozdje pridelati.

Vino za pokušnjo je bilo jako okusno v botiljah pripravljeno, učenci v snažnej opravi stregli so vsacemu točno in lepo odgovarjali na vprašanje vsacemu, zunajniki in posebno Tržačani, to je okoličani, niso se skoraj mogli ločiti iz razstave, tako jim je bila po všeči.

Popoldne 8. je bila tombola za kmečko orodje na dvoru grofovske grejščine. Zeleno odičeni oder je stal v dnu z slovenskimi zastavami olepšan in na odru odbor kmečke podružnice. Gosp. predsednik R. Dolenc je razglašal številke, ktere je mladi fantič iz vrečice potezal, vsa stvar je bila izvrstno vrejena, dobitki so bili lepi in koristni kmetom, ker se bode to, leto na leto, ščasoma vpeljalo novejšje orodje tu in tam pri kmetu, da ne bode vedno po starem kopitu delal.

Beseda, ktero je napravila vipavska čitalnica bila je ogromno obiskana, vsi prostori so bili prenapolnjeni.

Igra *Dobili so se*, ktero je iskreni narodnjak g. Silvester z večj nemških starih prestrojil v lepi slovenski jezik, dela njemu vso čast.

Igralci, katerih ima vipavska čitalnica obilo, igrali so ročno in taktno. Gospica Dolenčeva ko mlada vdova, vedla se je izvrstno, mimika je bila spretna in ne pretitirana, gospica Dekleva ko Ernestina, vedla se je izgledno, gospica Žvokel je umela ko gosa Tropova dati svit prave posestnice, njena spretnost daje spričevalo, da bode dobra igralka. Gospica Kobalova daje se svojim nevstrašljivim nastopom dokaz svojega talenta in je pričakovati mnogo od nje. Gospodje so pokazali, da je mej vipavsko inteligenco vse navdušeno, če tudi je tu in tam iz tal zrastle nekaj nemčurskih gób, ktere pa nemajo živjenja.

Igrali so taktno, g. Kobal, kateri je imel znamenito in ne lahko rolo, izvršil jo je mojstersko, on je komikar od nog do glave, vse mu je prav prišlo. G. Silvester ko Brenčič, sodniški svetovalec, kateri se je pri tej igri odlikoval v teški nalogi, znal je premagati vse oviré, igral je prav dobro. G. Kulnik je predstavljal slugo Tumpca prav izgledno, zbudil je mnogo smeha mej občinstvom. G. Dekleva, ko Smrekar sestričnik, igral je dobro, samo preveč se je vročina kazala v efektu, ali nastopil je dobro, v prihodnje bode stvar popravljena. Vipava ima dramatičnih moči obilo, dobro bi bilo, da se sestavi odsek, kateri se bode le z dramatikom pečal in privabljeval mladino v lepo društvo ter izobraževal v tej stroki.

Božja pot v Logu ni bila tako obiskana, kakor sicer, ker je hudo deževalo ali popoldne se je izvedrilo. Vipava ima zraven čitalnice tudi bralno društvo, zakaj to? to naj sodijo bralci, saj mora nemčurstvo tudi životariti, sicer bi se slovensčina bolj polenila, da morajo tudi turški prijatelji neko veselje imeti, je tudi prav, saj je v bralnem društvu nemščina na „spic“, in „Hausordnung“ ne dela sramote „dem dummen Kerl von Laibach“. Vipavci složno se borimo in zmaga bo gotova.

Rus.

Z Vrdele 12. septembra.

Že večkrat se je protistiralo sistemu sedanjih okrajnih načelnikov (novih županov) pa „municipalna klika“, ki jih rabi za svoje posebne namene, vselej je take peticije in proteste z neopravičeno opombo zavrgla.

Ko je polit. naše društvo „Edinost“ reklo, da ne bode in tudi ne sme mirovati, dokler se ta reč v red ne spravi po želji in potrebi vse okolice; nasvetoval je eden izmed poslancev v mestnem zboru, naj posebna komisija sistem preišče, kar se je tudi sprejelo.

Razen splošnih napak v omenjenem sistemu, moramo še posebe povdarjati samoglavno delovanje posameznih načelnikov.

Pri sv. Ivanu se nam je vsilil proti želji ljudstva za novega župana nek furlan, ki ne pozna naših potreb i našega jezika, ter z ljudstvom tako surovo dela i mu tako nasprotuje, da ga to po pravici imenuje: *Maljara*; ne vemo ali se tako piše, ali pa ga tako zovejo zaradi slabih del.

Da ne bi čitatelji mislili, da imam kake osebnosti ž njim, hočemo navesti iz gotovega vira le nekoliko o njegovem delovanju in o nepravilnih sporočilih ki jih magistratu pošilja.

Ko pride k njemu ubog okoličan prosit ga za pogreb brez plačila, surovo ga zavrne: „Vi ste zidar, imate 2 gl. plače na dan, lahko plačate“, ko pa ga prosi tak, ki ima le revno bajtico, odgovori mu tudi surovo: „Vi ste posestnik in volilec, morate pogreb plačati“, ali ga pa na magistrat pelje, da mu volilno pravico vzamejo, potem pa mu siromašni pogreb dovoli.

Ko pa pride tak siromak, katerega sam dobro pozna, odgovori mu: „Vi ste v pogrebsko družbo zapisani, morate pogreb plačati, ali pa prinesite spričalo, da niste ud omenjene družbe“.

Ker pa magistrat ne more družbe „Mirodvor“ primorati, da bi županu družbin imenik, ali pa spričalo v tak namen izročila, zato mora siromak okoli letati, da tako spričalo dobi. Še le potem mu magistratni paša siromašni pogreb dovoli z opombo:

Ker podpisanemu ni znano, da je siromak J. J. vpisan v pogrebsko društvo, zato se mu brezplačni pogreb dovoljuje i. t. d.

Ko pa pride kak ..... lahon ali pa furlan ga prosit za siromašni pogreb, če tudi morebiti ima več krav, ali pa dobro in stalno službo, prijazno ga sprejme in mu precej brez vseh ovinkov siromašni pogreb dovoli; že večkrat se je prigodilo, da so potem taki siromaki slovesno z lepim mrtvaškim vozom, (carro di galla) za katerim je šlo še več kočij, mrliča naravnost na pokopališče peljali.

Da je bolj pravičen lahom, to priča tudi večina laških siromašnih pogrebov.

Mi smo zračunili, da ne bi magistrat potrosil 500 gld. na leto, ako bi bili vsi mrtvi, bogatini in siromaki brezplačno pokopani, za nepotrebne našega načelnika, ki nam le nadlego dela, pa jih več potroši; zato moramo misliti, da so taki župani za druge namene nam vsiljeni!!

Velika napaka je tudi to, da on po potih voznike, ki v mesto kamenje vozijo, ustavlja in poprašuje: čegavi so voli in vozovi, da jih potem magistratu za davek nanzanja, zato pa večkrat sliši premerne odgovore: „Ako ne poznate ljudi in razmer našega okraja, hodite županit na Turško, ker tam nemajo niti ljudstva niti živine popisane; naš magistrat pa ima v redu veliko in drago statistiko“.

Še večja in grda napaka našega načelnika je, da kakor zaupnik magistratni pošilja nepravilna sporočila o tacihi ki se za potrebe in pravice ljudstva potegujejo.

Za takega hudodelca je on že dvakrat g. Trobec magistratu krivično tožil, ali dobro se je ujel, kajti g. Trobec je magistratu razložil, da mu služba ne zavira se za potrebe in pravice ljudstva potegovati, ter je tudi z akti magistratu dokazal krivično sporočilo okrajnega načelnika.

Magistrat je popolnem prepričan o krivičnem sporočilu, ker ni le v sramoto na-

čelniku, temuč tudi magistratu, ki ima take zaupnike.

Slišali smo tudi, da se je naš načelnik predrznil iti v Rojanski okraj h nekemu krčmarju mu obečati, da on v Barkovljah napravi neke luči (fanali a petrolio). Pošteni krčmar, vesel take koristi in potrebe za Barkovlje, je njega in njegovega tovariša dobro z vinom napojil.

Domu gredoč se je stari „škrokon“ proti svojemu tovarišu radostno smijal, da je z lučmi krčmarja za pojedino opeharil, pa ni zapazil Barkoljana, ki ga je za petami poslušal. (Okoličani vaša dolžnost je, da nam take napake naznanjate, da jih v vašo korist javno grajamo. Ured.)

Tudi smo slišali, da se je izrazil, da on veliko pripomore novega župnika po svoji volji na Prosek postaviti. (Še vpraša ga nobeden ne za njegovo voljo. Ured.)

Mi svetujemo vsem, naj takim obljubam nič ne verjemo, še manj pa naj take „škrokone“ za laži napajajo, kajti novi župani ne smejo komunni troškov delati in tacihi nasvetov dajati.

Da so ti magistratni paše brezpotrebni, to je celo mestni župan neki okoliški deputaciji pritrđil.

Vrdelski rodoljubi.

Iz Idrije 19. septembra.

Da se je naša šola mogla odpreti, prišla je iz Ljubljane cela nemčurska korifeja, tudi vitez Gariboldi je prišel, da bi uplival z svojo pričujočnostjo na ubogo idriško rajo, toda vse enako bi bilo, da ni prišel. Cela garda iz Ljubljane ni drugega koristila, nego da so vozniki nekaj zaslužili. Uboga idriška dolina se je kakor nekteri nemčurski ščurki trdé, opomogla, ko so se one imenitne osebe mimo vozile; srobrot in češminje je bilo takoj drugi dan v cvetji, vse to je pripomogla nemčurska kultura, ktera puhti iz mazilenih oseb. Idričani baje namrjavajo napraviti na gori sv. Magdalene tempel, kamor bodo postavljali take patrone ki bodo točo zabranjali in po zimi vročino v dolino pošiljali. Naši rodarje mora izobraženi človek „raja“ imenovati, kajti celih 8 ur pod zemljo globoko za 30 soldov delajo v velikih nevarnostih, nekteri imajo nekoliko več, nekteri še manj. S čim se hoče oblačiti tak ubog mučenik, kaj hoče jesti, posebno oni, kateri imajo po več otročičev? kako se prezivajo ti ubogi ljudje? Pridi pogledat večkrat nemčurska oblast iz bele Ljubljane v tužno Idrijo, tukaj se prepričaj, da moriš tudi telo ne le duše. Kam če se obrnoti ubogi rudar, ki nema v hiši perišča moke, ako ga iz službe denejo? Naše županstvo je vse časti vredno, poganjalo se bode še večkrat za blagost meščanov, če tudi ptujci svoje orgije imajo. Strgali so Idričani iz nemčurskih rok preveligirano občinsko oblast in upamo, da se tudi časi kmalu na boljše premene. Ne bo se več zvala Idrija Sibirija, ampak svoboda zasije tudi tukaj. Izdajice in nemčurski renegatje naj bi raji premišljali, kako se ljudstvu na-

boljše pomore, nego da sanjajo prazne sanjarije, ktere se nikdar ne vresničijo.

Politični pregled.

Državni zbor zdaj dela novo davkar-sko postavo od dohodkov. Menitve državnih poslancev o tej zadevi so jako različne i bati se je, da bode ta postava mnogim silna nadloga. Ministerstvo je predlagalo, naj bodo dohodki do 600 gld. davka prosti, a nekateri državni poslanci so segli nazaj do 400 gld. mej tem pa so tistim, ki imajo velike dohodke, davke zelo znižali. Iz tega se zopet vidi, da je mnogim poslancem bolj mari lastni prid, nego občna ljudska blagost. Kder vlada v parlamentu sebičnost, tam je gorjé državi i državljanom.

Časniki so prinesli novico, da je presvitli naš cesar pri vojaških vajah v Košicah napil ruskemu carju s temi besedami: „Pijem na zdravje dražemu svojemu prijatelju i zavezniku, Njegovemu veličanstvu, Aleksandru II. carju ruskemu“. Ta novica se je ko blisk razširila po vsem cesarstvu, veselili smo se je vzlasti Slovani i vsi oni, ki z Avstrijo dobro mislijo, a Madžari i turški privrženci, rodo — i bogotajci ter vsi izdajice so zobmi škripali, Madžari so v svojem napuhu celo vpili: „Eljen Törökö!“ Pozneje se je pisalo, da v zdravici nij bilo besede „zaveznik“. Naj bo uže temu tako ali tako, vse to vendar le kaže, da Avstrija ne bode pomagala Turkom i Rusom delala ovir, in to je dosti.

Veliki i srditi boji so na Bulgarskem. Ruska vojska oblega Plevno, katero so Turki tako vtrdili, da je postala drug Sebastopol; Rusi so Turkom tukaj vzeli tri južne obkope i velevažno trdnjavo Grivico, s katero se lahko strelja v Plevni in utrjeni turški tabor; prve tri obkope so si Turki zopet osvojili po šestkratnem napadu, pri tem pa strašno vojakov zgubili, tudi Grivico so hoteli vzeti, a nič niso opravili, da si so pri napadih 10,000 mož zgubili. Zdaj so nastavili Rusi velike topove na Grivici, ki bodo gorjé nosili Turkom v tabor.

Sulejman paša je zopet te dni hotel Rusom trdnjave v Šipki na Balkanu vzeti, a tudi je brez vspaha gnal svoje ljudstvo v klalnico.

Junški Črnogorci so Turkom vzeli trdnjavo Nikšič, ki je ključ v Hrcgovino, udala se jim je na milost i nemilost, razorožene turške vojake so poslali v Stolac. Po padu te trdnjave se Črnogorcem udaja mesto za mestom, uže so gospodje vseh krajev v Dugi, uže stoje pred Trebinjem; zdaj pa jim je tudi toliko lažje napadati in jemati trdna mesta, ker so v Nikšiču vzeli Turkom 21 dobrih topov.

Srbija i Grecija se pripravljate, da udarite na Turka, vsak dan pričakujemo, da nam prinese telegraf novico: srbska vojska je prestopila meje, Grci so udarili v Macedonijo.

Z bojižča v Aziji se ne čuje nič posebnega, bilo je le nekoliko nepomembnih prask. Rusi stoje na turškeji zemlji ter imajo še vedno v rokah trdnjavo Ardahan.

Domače stvari.

* **Carjevič Rudolf**, je prišel iz svoje-ga popotovanja minoli ponedeljek zjutraj ob 5 uri iz Pulja, pripeljal se je na brzoparniku *Miramar* v grad Miramar pri Trstu, ter je ob 7 uri odrinol z brzovlakom proti Beču. Dočakali so ga vse višje osebe raznih oblasti iz Trsta. Na Zidanem mostu je obedeloval in se potem dalje odpeljal, bil je videti zdrav in jako prijazen.

* **Okoliški poslanec III. okraja**. Došlo je nam več pritožb od volilcev III. okoličnega okraja posebno iz Kolonije, da se njih poslanec ne vdeležuje vseh mestnih sej, če celo takrat ne, ko so važne stvari ne dnevnem redu (pri obravnavi zarad županov ga ni bilo v zboru. *Ur.*) Potem ljudstvo sodi da ga malo zanimiva korist volilcev in okolice. Ako ima g. Vatovec preveč posla, da nemore svojega mandata točno, kakor drugi izvrševati, naj se odpove, kajti en glas večkrat veliko velja.

* **Okoliškim starišem**. Pripravnica za učiteljsko izobraževališče na Proseku začne s 1. oktobrom svoj četrti tečaj. Šola je — da zopet ponavljamo — namenjena v prvej vrsti za mladeniče, ki se hočejo posvetiti učiteljskemu stanu. Kedor to šolo z dobrim uspehom dovrši, se sprejme koj prihodnje leto po prestanem sprejemnem izpitu v prvi tečaj učiteljskega izobraževališča v Kopru. Da se ubogim pa pridnim učencem kolikor mogoče poduk vlašja, podeljuje vis. ministerstvo za uk in bogočastje stipendije, in sicer prejme na pripravnici 10 učencev po 50 gld. podpore. Vendar se mora tu opomniti, da se pri podeljevanji stipendij posebno na to gleda, da je dotični učenec *priden in talentiran*. Lenuha, naj si bode še tako ubožen, se pač ne more podpirati.

V drugej vrsti je pa tudi pripravnica namenjena onim mladeničem, ki ne mislijo studirati kake srednje šole, ampak želijo doma pri gospodarstvu ostati in potrebujejo zato večje izobraženosti, nego jim jo more ljudska šola podeliti. Pripravnica tedaj nekako nadomestuje meščanske šole, katerih mi Slovenci žali bog še nimamo. Razume se, da nimajo mladeniči, ki ne mislijo učitelji postati, do podpore nobene pravice.

Pogoji za sprejem so: 1. Dvršeno 14. leto, ali saj do konca tek. leta; 2. fizična sposobnost in npravna nepokvarjenost; 3. odpustno spričevalo ljudske (ali meščanske) šole.

Oglasiti se je čas ves ta mesec pri šolskem voditeljstvu pismeno ali ustno.

* **Užitnine** je prejel meseca julija mestni magistrat sto šestinsedemdeset tisoč 12 gl.; zemljišnega davka je prišlo v de-

narnico istega mese ca sto petindvajset tisoč 12 gl. Ali je še ktero mesto ali občina, ktera bi se mogla ponašati z enakimi dohodki, pa z enim milijonom primanikljaja?

* **Tržaški Slovenci** so poslali brzojav v Cetinje vsled zmage in pada Nikšiča, kateri se glasi: „Vij se, vij, črnogorski prapor na zidovji grada Nikšiča! Tebe so razvili junaci Črnogorci, mali narod, a slavna krv, kojey se svet čudom čudi. Nij junaka nad Črnogorca! Živel svitli knjaz, živela Črnogora, dika slovanska.“

Tržaški Slovenci.*

Naj bode to znamenje, da Slovan, naj bode na ledenem morji, ali v vroči Aziji, enako čuti, enako misli.

* **Mnogo otrok** je umrlo v kratkem času po Trstu, mestna delegacija je naročila mestnemu protofisiku Dr. Nikoliču, naj pozvé uzrok, zakaj otroci tako mró.

* **Orožje na Grško**. Mnogo železniških vozov novih pušk gre skoz Trst v Ate-ne, delane so v Werndelnovi tovarni v Stajerju. Puške so lične in bodala nove vrste.

* **Utonil v morji**. Na ključu sv. Šabo, blizu magazinov za kameno olje v Škedenji izvlekli so mrtvo truplo nepoznanega, 42 letnega moža in so ga v mrtvašnico v Škedenj odnesli. Nobeno znamenje ne kaže, kedo je in kako je v morje prišel.

* **Od mrtvouda zadet** je bil 70 letni starček na lesnem trgu in je precej umrl, nesli so ga v mrtvašnico k sv. Juštu.

* **Ljubeznjiv mož**. Nek težak je svojo ženo na velikem trgu tako s pestmi obdeloval, da so ga morali zapreti, drugi mož pa je po noči hotel svojo ženo ubiti, policija ga je morala zaprela.

* **Ugrabljen** je bil poznan tat, ko je na ribjem trgu preiskoval nekemu spečemu kovaču na nekem vozičku žepe, ter odpe-ljan tja, kjer muh ni.

Razne stvari.

* **Čudna stava**. Bogat Anglež v Liverpoolu je stavil se svojim tovarišem polu milijona gl. da ne pride peš v 6. letih po zemlji in sicer: iz Angleškega na Francosko, Nemško, Rusijo, od tod na Kitajsko, od tam v Indijo, Persijo in južno Rusijo, v Carigrad na Grško, z Grškega v Italijo in nazaj na Francosko. Popotnik je vže na potu in upa svojo popotovanje vže leta 1883 dovršiti. To bode dolg marš.

* **Otoki zginoli**. Neki mornarji kateri so imeli dovoljenje od avstralske vlade nabirati guano, to je tičji gnoj na onih otokih, šli so po navadi, da pripeljejo cele ladije dragega gnoja, na otoke Barker, pa ko do navadnega kraja pridejo, ni bilo več otokov, zginoli so, morala jih je kaka vulkanična moč pogrezniti.

Prihodnja številka „Edinost“ izide 13. oktobra, ker ima tekoči mesec pet nedelj.